

DEVLET TEŞVİKLERİNİN KOBİ'LERİN GELİŞMESİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), ülkemizde genel olarak “iki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilançosu kırk milyon TL’yi aşmayan işletmeler” olarak tanımlanmıştır. KOBİ’lerin Türkiye ekonomisindeki yeri oldukça önemlidir. Bu işletmelerin özellikleri arasında, az yatırım ile daha yüksek miktarlarda üretim sağlamak, kriz dönemlerinde esnek yapıları sayesinde değişen koşullara hemen uyum sağlayabilmek, düşük maliyetli istihdam yaratmak ve mevcut istihdamlarını koruyarak varlıklarını devam ettirebilmek, taleplere daha hızlı ve kolay bir şekilde cevap verebilmek sayılabilir. Bu gibi özellikleri sayesinde Türkiye’de KOBİ’lerin sahip olduğu önem oldukça fazladır.

Ülkemizde KOBİ’lerin yoğunlaştığı sektörler büyük oranda imalat sanayi ve emek isteyen sektörlerdir. Türkiye’deki KOBİ’lerin büyük bir bölümü ulusal ya da yerel piyasalar için üretim yapmaktadırlar. Türkiye’nin yurtdışına açılması ile yurtdışı piyasalarında ortaya çıkacak rekabetle baş edebilmek için KOBİ’lerin teknoloji transferi yapmaları, tasarım, yönetim ve eğitim alanlarında yardım almaları gerekmektedir.

Günümüzde KOBİ’ler bir takım sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların başında, kaynak kıtlığı ve finansman temininde yaşanan sorunlar, beklenmeyen kredi ödemeleri, alacakların zamanında tahsil edilememesi, kredi temininde güçlükler yaşanması, teknolojik sorunlar yaşanması, çok yönlü ve tecrübeli eleman bulmada zorluk yaşanması ve yeni pazarlara girmede zorluk çekilmesi ile müşterilerin bilgilerine kolayca ulaşılamaması sayılabilir. Bu gibi sorunlarla karşı karşıya kalan KOBİ’lerin sorunlarının üstesinden gelebilmesi için yapılması gerekenler şu şekilde sıralanabilir: firmalarla, araştırma merkezleri ve üniversiteler arası işbirlikleri desteklenmeli, okullarda veya mesleki eğitim kurumlarında, işletmelerin ihtiyaç duyduğu donanımlara sahip teknik elemanların yetiştirilebileceği mesleki eğitim programları uygulanmalı, kredi alma konusunda zorlukların önüne geçilmeli ve rahatlatıcı koşullar sağlanmalı ve KOBİ’ler için çeşitli teşvik politikaları oluşturulmalıdır.

KOBİ’lerin zorlu rekabet koşullarında üstünlük sağlayabilmeleri için sürekli olarak yeni ürün ve hizmetleri piyasaya sunmaları gerekmektedir. Bunun sağlanması

için ekonomik koşullarının iyi olması ve özellikle Ar-Ge çalışmalarına ayrılan yatırım payının artması gerekmektedir. Ülkemizde, yatırımla ilgili olarak KOBİ'lere sağlanan finansal ve teknik yardım desteği programları genel olarak devlet teşvikleri ile sağlanmaktadır. Bu alanda destek veren başlıca kurumlar: kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlar (KOSGEB, TÜBİTAK, Hazine Müsteşarlığı, İŞKUR vb.), mesleki teşekküller (Ticaret ve Sanayi Odaları, TOBB, Küçük Sanayi Kooperatifleri vb.), özel kuruluşlu vakıflar ve yurtdışı destekli diğer kurum ve kuruluşlardır.

Bu kurum ve kuruluşlardan özellikle KOSGEB ve TÜBİTAK'ın sağladığı destekler KOBİ'ler için önem teşkil etmektedir. TÜBİTAK, endüstriyel Ar-Ge çalışmalarını desteklemekte, bu sayede araştırmacıları daha fazla araştırma yapmaya teşvik ederek ülkemizdeki rekabet gücünün de artmasına katkı sağlamaktadır. KOBİ'lere sağlanan desteklerde yeni bir ürünün üretilmesi veya ürün standardının artırılması, yeni tekniklerin ve üretimde yeni teknolojilerin geliştirilmesi için teşvikler verilmektedir. Bu gibi konularda yapılan Ar-Ge nitelikli proje harcamalarında %75'e varan oranlarda hibe desteği sunulmaktadır.

KOSGEB'in sağladığı genel destekler kapsamında KOBİ'lere tanıtım desteği, yurtiçi fuar desteği, nitelikli eleman desteği, danışmanlık ve eğitim destekleri gibi destekler verilmektedir. Bunların yanı sıra, KOSGEB'in sağladığı Ar-Ge desteği kapsamında, KOBİ'lerin yeni ürün üretmesi için yapılacak araştırmalarda, ürün ortaya çıkana kadar; makine, teçhizat, hammadde, personel gibi konularda teşvikler verilmektedir.

TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından sağlanan geri ödemesiz destekler sayesinde KOBİ'lerin yeni ürünler üreterek pazara sunması, hem ülke genelinde hem de yurtdışındaki rekabet gücünde de artış olması sağlanmaktadır. KOBİ'ler makine, teçhizat ve hammadde ihtiyaçlarını bu destekler sayesinde daha hızlı bir şekilde karşılayabilmekte, böylece üretimlerini hızlandırabilmektedirler. Aynı zamanda sağlanan desteklerle birlikte projelerin kapsamında nitelikli personel istihdamı da gerçekleşmekte, böylece ülkemizdeki istihdam artışına da katkı sağlanmaktadır.

KOBİ'lere kredi faiz desteği de KOSGEB tarafından sağlanmaktadır. KOSGEB belli dönemlerde, bankalarla protokoller imzalamakta ve KOBİ'lerin temin ettiği kredilerin faizini karşılamaktadır. Bu kapsamda, kredi temin etmek için uygun görülen ve makine-teçhizat ihtiyacı olan KOBİ niteliğindeki işletmeler, bankalardan aldıkları kredi ile makine-teçhizatlarını hemen temin etmekte, daha sonrasında faizsiz ve

vadeli olarak geri ödeme işlemini gerçekleştirebilmektedirler. Bu aşamada kredi faizleri de KOSGEB tarafından karşılanmaktadır.

Devlet tarafından sağlanan mali desteklerin KOBİ'lerin büyümesi ve ülke ekonomisine katkı sağlaması açısından oldukça önemli olduğu bir gerçektir. Verilen destekler kapsamında yapılan personel alımları ile istihdam artışına da büyük bir katkı sağlanmaktadır. Bu gibi etkiler göz önüne alındığında, devletin daha fazla teşvik vermesi ve KOBİ'lerin gelişmesine katkı sağlaması gerekmektedir. KOBİ'ler ülke ekonomisinde önemli bir yere sahip olduğu için onların gelişmesi ülke ekonomisinin de gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Başak KILIÇ

Proje & Patent Mühendisi

KAYNAKÇA

1. Ulusoy, R., Akarsu, R., 2012. Türkiye'de KOBİ'lere Yapılan Destekler ve İstihdam Üzerindeki Etkileri. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 23, 2012, 105- 126.
2. Türkiye'deki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Mevcut Durum ve Politikalar
3. Aras, G., Müslümov, A. Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisinde KOBİ'lerin Yeri: Finansman, Ekonomik Sorunları ve Çözüm Önerileri
4. Çelik, C., Karadal, H, 2007. KOBİ'lerin Sorunları ve Çözüm Stratejilerinin Algılanan Performans Üzerine Etkileri: (Aksaray ve Mersin Örneği). Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, Sayı 2, 2007, s.119-138.
5. Türkoğlu, M., Çelikkaya, S., 2011. Türkiye'de KOBİ'lere Yönelik Ar-Ge Destekleri. Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2011, C.3, S.2, s.56-71.